వెలుగు

మదన్‌లాల్ యీ అమ్మాయిని పదిహేనేళ్ళనుంచీ చూస్తున్నా, ఆమె పేరు మాత్రం ఈనాటికీ తెలియదు. అతను హైస్కూలు వదిలిన తర్వాత, తండ్రి యెవరినో ప్రతిమాలి వేయించిన గుమాస్తా ఉద్యోగంలో చేరిన కొత్త రోజుల్లో తొలిసారి యీ పిల్లను చూశాడు.

న్యూఢిల్లీలో, పూసారోడ్డుమీద బస్సు స్టాపు. ఆఫీసుకు పోవడానికి వుదయం బస్సుకోసం నిల్చున్నాడు. ఫిబ్రవరి నెలాఖరు రోజులు - ఇంకా చలి యెండను యెదిరిస్తోనే వుంది. చిలకముక్కుల్లాంటి చిగురాకులతో చిగురించిన చెట్లు, రోడ్డు కిరువైపులా వున్నాయి. మృదుత్వంతో మురిపిస్తున్న ఆ మూతుల్లాంటి లేత ఆకులను పిట్టలు ముద్దుపెట్టుకొని, యింకా నిదుర నించి లేవని చంటిపిల్లలకు మేలుకొలుపు పాడుతున్నాయి.

ఆలాంటి సమయంలో ఒక పాప తేటగా వున్నా, అర్భకంగా వుంది. మెడలో పుస్తకాల సంచి. చేతిలో సిలవరు కేరియరు. లేత నీలిరంగు కమీజు, చిరిగిన నీలిస్వెట్టర్. అక్కడక్కడ చిరిగిన చుడీదార్. చిరిగిన బూట్లు. ఏడేళ్ళు నిండని పిల్ల. రాజేంద్రనగర్ స్కూలుకు పోవడానికి కరోల్‌బాగు నుంచి వస్తూ పూసారోడ్డు దాటాలి. ఈ రోడ్డు వుదయం తొమ్మిది దాటాక దాటడం అంత

సులువుకాదు. ఈ రోడ్డుమీదే - క్లాసులో పస్టు వచ్చానని గెంతుతూ రిపోర్టు పట్టుకుని యింటికి పోతున్న ఒక పిల్లను ఒక మోటారు సైకిలుమీద మోటుమనిషి తొక్కించేశాడు. ఆ తల్లీ దండ్రికి ఒకే సంతానం. చేతిలో రిపోర్టు పట్టుకునే చచ్చిపోయింది. కొత్తగా పెళ్ళిచేసుకుని హనీమూన్‌కి ఢిల్లీ వచ్చిన ఒక పంజాబీ జంట ఒకరి చెయ్యి యింకొకరు పట్టుకుని రోడ్డు దాటుతుంటే ఒక టాక్సీడ్రైవరు ఆ చక్కని చుక్కని చొట్టచేసి జీవితకాలం దుఃఖంలో ముంచేశాడు.

ఇంత తొందరపడుతున్న మనుషులు, తోటి జీవితాలతో చెలగాటం ఆడటానికి రంగస్థలమైన యీ రోడ్డు దాటటానికి ఆ పాప చేస్తున్న ప్రయత్నం రోజూ మదన్‌లాల్ చూస్తున్నాడు. ఆ పిల్ల చెదరిన కళ్ళు యిటు అటూ చూస్తూంటే.... మానవ సమూహంలో చిక్కిన లేడిపిల్ల కళ్ళలా.... రెండు అడుగులు ముందుకు వేసి మళ్ళీ వెనుకకు పేవుమెంటు మీదకు పరుగెత్తినప్పుడు పిల్లిని చూసి తిరిగి పరుగెత్తే యెలుక పిల్లలా - అలా నిముషాలకొద్దీ చూస్తుంటే....

ఆ రోడ్డు మీదనుంచు.... మోటారు సైకిలుమీద యింకా నైట్‌డ్రెస్ విప్పకుండానే పెళ్ళాన్ని వెనక్కూర్చో బెట్టుకుని ఆఫీసుకు చేర్చే బద్ధకస్తుడు .... ఆమె వీపు మీద కండలను మూడొంతులు వదిలి రెండు చేతుల్తో మొగుడు పొట్టను వేసినా సర్దాకైనా సడన్‌బ్రేక్ వేయని ఆ మగాడు.

పిల్లలను స్కూలుకు చేర్చడానికి, లేచిన వెంటనే బెడ్‌కాఫీ, ముఖం కడుక్కోకుండానే మూతికి ముఖానికి రంగు పులుముకుని, కారు స్టీరింగు పట్టుకున్న సర్దారిణి - యింటింటికీ పాచిపనులు చెయ్యడానికి చిక్కిన పెళ్ళాన్ని సైకిలు మీద చేరవేస్తున్న తాగుబోతు ....

ఒక మూడు చక్రాల స్కూటర్లో ఒక జంట సరసాలాడుకుంటూంటే అప్పుడప్పుడు వెనుతిరిగి చూస్తున్న డ్రైవరు. వ్రేలాడుతున్న మనుషులతో వుయ్యాల లూగిస్తూ వీరావేశం ఎత్తుకుంటూ పోతున్న పబ్లిక్ బస్సులూ, అంత యెత్తు సామాన్లు వేసినా చేతికి విష్ణుచక్రం వచ్చినట్లు యిచ్చ వచ్చినట్లు తిప్పుతున్న లారీ డ్రైవర్లు .... ఇలా ....

వక్రించిన వూహలవలన వానరులైన నరుల కుప్పిగంతులనించి, తమాషాగా తప్పించుకొని ఒక్కసారి తొండలా అటువేపు చేరిపోయే యీ పాపవేపు చూచి రోజూ ఆనందించటం మదన్‌లాల్‌కు అలవాటైపోయింది. అలా చూస్తూనే ఆ పిల్లగురించి యెన్నెన్నో అనుకునేవాడు.

ఆ పిల్ల పేద పిల్ల. బహుశః తల్లీ దండ్రీ లేకపోయివుంటారు. ఏ ఒక్కరున్నా ఈ రోడ్డు దాటించడానికి వచ్చి వుందురు ఏ మేనమామ దగ్గరో వుండి వుంటుంది. మేనత్త నానా చాకిరీ చేయిస్తుంటుంది. అందుకే అంత అర్భకంగా వుంది. అయినా మా చక్కగా వుంది.

అలా యించుమించు ప్రతి రోజూ ఆ పిల్లను చూస్తూండటం వలన యెదుగుతున్నట్లే కనపడలేదు. పదేళ్ళ పిల్లయినా మదన్‌లాల్ కంటికి యింకా ఆ బెదురు చూపులే కనిపిస్తున్నాయ్. పుట్టుకతో వచ్చిన చిన్న కళ్ళు టపటప కొట్టుకుంటూ కాలాన్ని లెక్కించుకు పెరుగుతాయి. ఆ కళ్ళు ఒకో వయసులో ఒకో విధమైన వెలుగుతో ప్రకాశిస్తుంటాయి. ఒకోరకమైన ఆశలతో అర్థాలతో, ప్రశ్నలతో కదులాడుతూంటాయి. ఒకనాడు బెదరిన లేడిపిల్ల కళ్ళేనా యీ వేళ బస్సులో తన ప్రక్కన కూర్చున్న యిరవై రెండేళ్ళ సుందరివి? ఆ కళ్ళ కదలికలో కమనీయమైన కవిత్వం వుంది. అసలు అవి బాసలు చేస్తున్నాయ్. దిగువనున్న రంగురాసిన పెదాల నవ్వును, ఆ కళ్ళు చూడలేక పోయినా వాటికి ప్రభావం వలనే ఆ చిరునగవు నచ్చిందని ఆ కళ్ళకు తెలుసు. భావాన్ని మనోహర భంగిమలతో మౌనంగా పెదాలమీద నృత్యం చెయ్యించేసిన ఆ కళ్ళే ఒకనాడు బెదిరిన ఆ కళ్ళలో యింత తేజస్సు వుంటుందని, మగవాడ్ని ముగ్ధుడ్ని చేసి, వలపు తాళ్ళతో బంధించి ఆమె పాదాల చెంత చేర్చే ప్రభావం, ఆ కళ్ళకుంటుందనీ మదన్‌లాల్ యేనాడూ అనుకోలేదు.

ఈ ఏప్రిల్ నెలాఖరులో సోమవారం నాడు అసలు జరిగిన సంగతిది: పదిహేనేళ్ళ క్రిందట గుమాస్తాగా చేరిన మదన్‌లాల్ .... మామ్మూలుగా ఆఫీసు వెళ్ళే బస్సు యెక్కాడు. పరుగెత్తుకూవచ్చి తన వెనకాలే యింకో అమ్మాయి యెక్కింది తను కూర్చున్నాక ఆ అమ్మాయి వచ్చి తన ప్రక్కనే సీటులో కూర్చున్నది. ఎక్కడో చూసిన ముఖం. తనవేపు పరిచయం వున్నట్లు చూస్తున్న ముఖం. పూయదనుకున్న మొక్క చివరలో మొలిచిన ఒకే గులాబి పూవు. సొగసును దశదిశలు విరజల్లుతోంది.

అంతే మదన్‌లాల్ మనసు చలించలేదు. ప్రక్కన కూర్చున్న ఆమె తనకు తగిలేలా కూర్చుంది. పయిటను గాలి ప్రక్కకు లాగగా, క్రీగంట చూసిన చూపుతో అతని మనసులో మల్లెల గుత్తులు మొలిచాయి. హృదయంలో మంగళ వాద్యాలు మ్రోగాయి ఆమె పెదములపై నవ్వు అతని మనసులో శిథిలం కాకుండా పాతుకుంది. తాకిన ఆమె బంగారు శరీరం అతనిలో విద్యుత్తును వుత్పత్తి చేసి శరీరమంతా వ్యాపింప చేసింది.

ఆమె చెంతనున్నది పొంటి నిముషాలే అయినా అతని ముప్పయియేడేళ్ళ జీవితంలో మధురాతి మధురమైన క్షణాలు. ఆ క్షణంలో ఉత్పత్తి అయిన విద్యుత్తు జీవితాంతం వరకు గాలో దీపం వెలిగిస్తుందనుకున్నాడు.

ఆఫీసుకు వెళ్ళినా అతను ఏ కాగితం ముట్టుకోలేదు. అసలు తను ఆఫీసులో కూర్చున్నట్లే అనుకోలేదు. ఇంకా బస్సులో ఆ సుందరి ప్రక్కనే

వున్నాడు. కిటికీనించి కనిపించే ఆకాశమైనా తనవేపు చూసి ఆమె నవ్వేన నవ్వంత విశాలంగా లేదు. రోజూ తను కూర్చుంటున్న కుర్చీ ఈవేళ తన పెళ్ళాంలా మోటుగా తగుల్తోంది. చుట్టూ రోజూ తనతో సరదాగా కాలక్షేపం చేస్తుండే గుమాస్తాల మాటలు జుగుప్స కలిగిస్తున్నాయ్. లంచ్ టైములో పేకాట ఆడేవాడు. మరో ముగ్గురితో ఈవేళ యెవరికీ చెప్పకుండా దూరదూరంగా వెళ్ళి పోయాడు. రాజ్‌పథ్‌లో దక్షిణం వేపు జనం లేని గడ్డిబీడువేపు నడిచాడు. నీటి ఒడ్డున చెట్టుక్రింద ఒంటరిగా కూర్చున్నాడు. చెదురు చెదురుగా యేవో పిట్టలు నీటిలో కదులుతున్నాయ్. ఎండలింకా మండిపోలేదు. అతనికి చల్లగానే వుంది అక్కడ నింగుని చూస్తుంటే వాయుభవనం యెదరగా నేరెడిపండు యెరుపు కలిసిన పూలు, పచ్చని టోపీమీద రంగురంగు తురాయిల్లా వున్నాయ్. ఫిబ్రవరిలో మొలచిన చిగుళ్ళు, మార్చికే కనిపించకుండా మాయమై - చెట్టు నింపుగా నీలినీలి పూలగుత్తులు.... అంతా యింద్రజాలంలా వుంది.

ఈ ప్రకృతి నిత్యంచేసే మనోహర నృత్యంలో యెగురుతున్న పూల వర్షాన్ని యిదివరకు చూసినా వీటి అందాన్ని ఈ వేళనే అర్థం చేసుకున్నాడు. తను చెయ్యవలసిందేమీ లేదనీ, అంతా జరగవలసింది జరుగుతుందనీ - పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్ టైపురైటింగు టెస్టయినా పాసవటానికి ప్రయత్నించకుండా - యింకా యీ నాటికీ గుమాస్తాగానే చెలామణి అవుతున్నాడు. తన తండ్రి తన కేమీ ఆస్తి నివ్వలేదని అక్కసు. తన భార్య అందంగా ఉండదని, దానికి కారకుడు తండ్రేనని - తన పిల్లలు చదువుకుంటే కట్నాలు హెచ్చు పొయ్యాలనీ.... పెళ్ళాం పొరపాటున కొత్తలో పొరుగావిడ బలవంతం మీద లిప్‌స్టిక్ రాసుకుందని మదన్‌లాల్ పెళ్ళాన్ని కొట్టినంత పనిచేశాడు.

తన భార్యకే ఆ తొలి రోజుల్లో మెరుగులు దిద్దుకోడానికి అనుమతిచ్చి ఉంటే, ఈ మహాపట్నంలో ఇన్ని అవకాశాలుండగా నైట్ కాలేజీలో చదివి ఒక బి.ఏ. అనిపించుకునిఉంటే, పోనీ టైపింగు టెస్టు పాసయ్యిఉంటే .... పదేళ్ళ తరువాతనయినా పుట్టిఉంటే....

ఓ లిప్తలో ఇలాంటి ఆలోచనలు అందమైన ఆలోచన మీదకు, పంట పొలంపై మిడతలదండు పడ్డట్టు ఉరకబోయాయ్. కానీ కామపు మంటలు రేపించి ఆ దండును వాలకుండా అదిరేశాడు.

ఆ అమ్మాయి యెంచక్కగా తయారయింది! ఆడపిల్లకు వయసురాగానే దాగున్న వంపులన్నీ పువ్వుల్లా మొలిచిపోతాయి కామోసు! రాత్రిళ్ళు డాబామీద వెన్నెల్లో ఆమె - నిద్రపట్టకుండా వుంది - ఆ రూపే - ప్రక్కన మంచంమీద పడుకున్నది తన భార్యకాదు. తన ఊహలో ఆమె. మూడుసార్లు ఆ రోడ్డువేపు

వెళ్ళాడు. ఆమె కనపడలేదు. ఇది ఒక కలకాదు. నిజంగా ఆమె తనవేపు చూసి నవ్వింది. కావాలని, గాలికి ఎగిరిన పమిటను సర్దుకోలేదు. తను అద్దంలో ఈమధ్య హెచ్చుసార్లు చూసుకుంటున్నాడు. నీటుగా తయారవుతున్నాడు. జుత్తును వంకీలు చేసి సర్దుతున్నాడు. బస్సుస్టాపుకు ముందుగా వెళ్ళి ఎదురు చూస్తున్నాడు.

ఒక రోజుకాదు, రెండు రోజులుకాదు - సరిగ్గా వారం అయ్యింది. ఆమె కనపడటం లేదు కానీ, అతని సర్వస్వం అయిపోయింది. ఆమె తనని పెళ్ళాడ టానికి ఒప్పుకుంటే తన జీవితం చిగురిస్తుంది. నలుగురు పిల్లలతో వున్న పెళ్ళానికి విడాకులు ఇవ్వడానికి అతనికి ఎట్టి అభ్యంతరమూ లేదు. బస్సు స్టాపులో ఈ ఆలోచనలిలా ఉంటుండగా చప్పున ఒక స్కూటరు ప్రక్క సందు నించి పరుగెత్తుకవచ్చి, కొద్దిగా ఆగి పూసా రోడ్డుపైకి వచ్చింది. ముందు అందమైన యువకుడు. మగతనం వెల్లివిరుస్తోంది. ఆ వెనుకనున్నది మరెవరో కాదు-ఆ యవ్వని! పకపకా నవ్వుతోంది. గట్టిగా రెండు చేతుల్తో వాడి పొట్టను పట్టుకుంది. వాడు సడన్ బ్రేకు వేస్తున్నాడు. ఆమె పకాలుమని వాడి వీపుతో కుస్తీ పట్టోంది - యౌవ్వనం ఎగురుతూ ఉరకలు వేస్తోంది. వయ్యారం వెంట పడి వదలటంలేదు. వలపు మలుపులు తిరిగి కులుకుతూ ఆ జంటకు గిలిగింతలు పెట్టోంది.

ఆ క్షణంలో మదన్‌లాల్‌లో వారం రోజులై వెలుగుతున్న మంట అరి పోయింది. చాలా సేపటివరకు అక్కడే కూర్చుండి పోయాడు. ఏ ఆలోచనా లేదు. విద్యుత్తును ప్రసరించే బేటరీ పాడైపోయింది. ఆమె నేదేదో చేసేద్దామని కసి ఒక్క క్షణం కలిగాక....ఎదురుగావున్న రోడ్డుమీద తారు కరుగుతూ తన కళ్ళల్లోనికి నల్లత్రాచులా చూసింది. ప్రక్కనేవున్న రోడ్డుమీద త్రోవ చూపించే పాతిపెట్టిన చలనంలేని ప్లేటుమీద "గంగామందిర్ మార్గ్'' బదులు "మదన్ లాల్'' అన్న అక్షరాలున్నట్లు భ్రమపడ్డాడు. వెనుకనే కాలవఒడ్డున పారవేసిన విరిగిన గాజు బుడ్డీలు. కుళ్ళిన బంగాళాదుంపలు, చెడిపోయిన కోడిగుడ్లు.... అవన్నీ తన గుండెల్లోనికి పరుగెత్తాయి మనోహరంగా ఎర్రని పూల గుత్తులతో నున్న తురాయి చెట్టు ఒక్కసారి పక్కుమంది. "ఎందుకూ గాలికి నేను నిల్చుని కాలంతోపాటు కదిలాను - నివ్వో!" గతం పద్దనుకున్నా తలుపుకు వచ్చింది. అదే బస్సుస్టాపు....చెట్లు చిగురుస్తున్న కాలంలో ఒక ఏడేళ్ళ పాప! పేదరికంతో పెనుగులాడుతున్న పాప....ఈ భీకరమైన రోడ్డు దాటడానికి పడ్డ ప్రయాస.... ఈ రోడ్డు....మామూలు రోడ్డుకాదు - కాంగోనది లాంటిది. అందులో మొసళ్ళు

లాంటివే ఈ బస్సులూ, స్కూటర్లు వగైరా....జాగ్రత్తగా దాటకపోతే - మనిషినే మింగేస్తాయి - ఇన్ని సంవత్సరాలు ఆ పిల్ల ఎలా దాటగలిగింది? ఎలా ఇంతది కాగలిగింది! అందరికీ అందని పువ్వయినా అందంచూసి ఆనందించమని వికసించింది. ఇంత మంచి ఉద్యోగం చేస్తూ, చక్కని మొగుడ్ని సంపాదించుకుంది - దీనికి ఎంత సాహసం, దీక్ష, ధైర్యం కావాలి? అలాంటిపిల్ల ఆ రోజుల్లో రోడ్డు దాటడానికి పడ్డభయం, బెదురుచూసి తను ఆనందించాడు కానీ, ఓనాడైనా అవతలికి చేరవేశాడా? అలాంటివాడు ఆమె శీలాన్ని కాంక్షిస్తున్నాడు. ఎదుటివాళ్ళ కష్టంమీద బతకాలనీ - తోటివాళ్ళను కించపరిచి దోచుకోవాలనీ తనే చూశాడు - టక్కరినక్కలా - సోమరిపోతులా....

ఓ క్షణం తను మదన్‌లాల్‌నని మరచిపోయాడు. ఈసారి తనలో నిజంగా విద్యుత్తు ప్రవహించింది. ఇది కామపు మంటలను రగుల్కొలపలేదు. వెలుగును ప్రసాదించే దీపాన్ని వెలిగించింది. *

(1969)